

Олійник Н. М.
канд. техн. наук, доцент
доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон, Україна
ORCID ID: 0000-0002-1019-5708

ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

В сучасних умовах пріоритетним завданням для України є інституціональна трансформація економіки, основна мета якої – забезпечення сталого соціально-економічного розвитку. Багато авторів вказують на неможливість досягнення економічної стійкості в умовах нестабільної ринкової кон'юнктури і конкуренції на ринках сировини, фінансів, трудових ресурсів і зростання ризиків усіх видів без орієнтації підприємства на стратегічні цілі і завдання сталого соціально-економічного розвитку [1, с. 170].

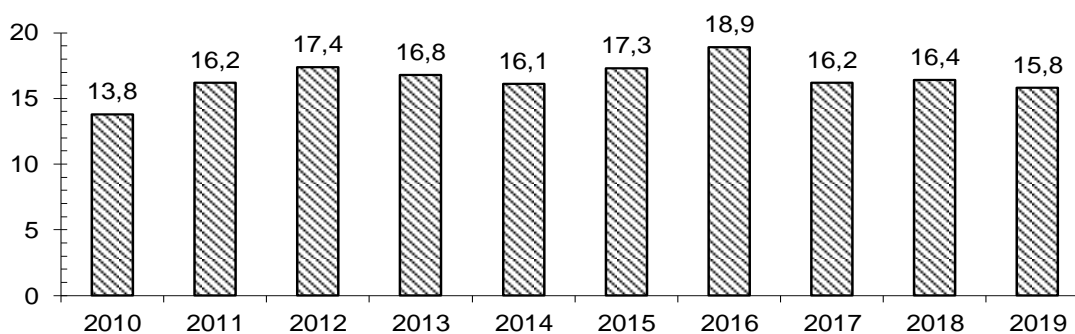
Одним із внутрішніх чинників сталого соціально-економічного розвитку бізнесу та зростання рівня його конкурентоспроможності є активізація інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність підприємства повинна ґрунтуватись на принципах пріоритетності інноваційного розвитку, наукової новизни, техніко-економічного обґрунтування, правової обґрунтованості, мінімізації ризику та підвищення конкурентоспроможності як продукції, робіт, послуг, так і підприємства в цілому [2, с. 2].

Отже, з поширенням ринкових механізмів у системах господарювання все більшої актуальності набуває впровадження сучасних інноваційних технологій у промисловому комплексі регіонів України. Високих результатів вітчизняні підприємства можуть досягати лише за систематичного і цілеспрямованого впровадження пріоритетних технологій світового рівня шляхом використання результатів науково-технічної та інноваційної діяльності вчених України і зарубіжжя.

Інноваційна діяльність промислових підприємств вже давно стала головною умовою їх конкурентоспроможності та вимагає системного управління. Завдяки активізації інноваційного розвитку вітчизняних підприємств можливо швидко перебороти загальноекономічну кризу і вийти на рубежі стійкого економічного зростання, приросту соціального ефекту, підвищення оплати праці до рівня стимулювання її високої продуктивності і ринкової платоспроможності.

На рисунку 1 проаналізовано динаміку питомої ваги кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств України.

Частка кількості інноваційно активних підприємств
у загальній кількості промислових підприємств, %

Рік

Рисунок 1 - Динаміка питомої ваги кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств України

Джерело: побудовано авторами за даними [3]

Як видно з рис. 1, інноваційно-активними у національній економіці залишається дуже невелика кількість промислових підприємств. Так, в Україні протягом 2010-2019 рр. частка інноваційно-активних промислових підприємств суттєво не змінювалась: варіювала від 13,8 % у 2010 р. до 18,9 % у 2016 р. В 2019 р. частка інноваційно-активних промислових підприємств в Україні склала 15,8 %, а в середньому за досліджуваний період – 16,5 %.

В таблиці 1 проведено аналіз впровадження маловідходних, ресурсозберігаючих технологічних процесів на промислових підприємствах України.

Таблиця 1 - Аналіз впровадження маловідходних, ресурсозберігаючих технологічних процесів на промислових підприємствах України протягом 2010-2019 рр.

Рік	Впровадження у виробництво нових технологічних процесів		
	Загальна кількість, одиниць	з них нових або суттєво поліпшених маловідходних, ресурсозберігаючих технологічних процесів	
		одиниць	питома вага, %
2010	2043	479	23,4
2011	2510	517	20,6
2012	2188	554	25,3
2013	1576	502	31,9
2014	1743	447	25,6
2015	1217	458	37,6
2016	3489	748	21,4
2017	1831	611	33,4
2018	2002	926	46,3
2019	2318	857	37,0

Джерело: складено та розраховано на основі даних [3]

Як видно з таблиці 1, протягом 2010-2019 рр. частка впроваджених у виробництво на промислових підприємствах України нових або суттєво поліпшених маловідходних, ресурсозберігаючих технологічних процесів суттєво не змінювалась: варіювала від 20,6 % у 2011 р. до 46,3 % у 2018 р.

В раніше проведених дослідженнях [4, с. 62] виявлено, що одним з найважливіших факторів підвищення ефективності виробництва та максимізації вірогідності залучення інвестицій з метою впровадження інноваційних технологій на вітчизняних підприємствах є забезпечення економічного та раціонального використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, виробничих потужностей; оптимізація структури ресурсоспоживання на основі впровадження нових проектних, конструкторських і технологічних рішень.

Для того, щоб визначити основні тенденції інноваційного розвитку підприємств України, доцільно також дослідити джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств (табл. 2).

Таблиця 2 - Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств

Рік	Витрати на інновації, млн. грн.	У тому числі за рахунок власних коштів підприємств	
		млн. грн.	питома вага, %
2010	8045,5	4775,2	59,4
2011	14333,9	7585,6	52,9
2012	11480,6	7335,9	63,9
2013	9562,6	6973,4	72,9
2014	7695,9	6540,3	85,0
2015	13813,7	13427,0	97,2
2016	23229,5	22036,0	94,9
2017	9117,5	7704,1	84,5
2018	12180,1	10742,0	88,2
2019	14220,9	12474,9	87,7

Джерело: побудовано авторами за даними [3]

Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України є власні кошти підприємств. Для стимулювання інноваційного розвитку промислових підприємств України потрібно створити привабливий інвестиційний клімат у країні та запровадити дієві механізми і стимули для підвищення зацікавленості у впровадженні інновацій на рівні підприємства.

Література:

1. Шандова Н.В. Оцінка загальної стійкості розвитку промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 9. С. 169-173.
2. Makarenko S., Oliynyk N., Danko V., Kaplina Y. Formation of an Innovative Competitiveness Management System of the Enterprise: On the Case of Ukraine's Healthcare. *Journal of Economics and Management Sciences*. New York. 2020. Vol. 3. № 1. P. 1-12.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення 01.04.2021).
4. Макаренко С.М., Олійник Н.М., Рибачок С.А. Удосконалення державної інвестиційної політики як основи впровадження інноваційних технологій на вітчизняних підприємствах. *Економічні інновації : Збірник наукових праць*. 2019. Т.21. Вип. 3 (72). С. 62-70.